

Je hoeft er niet mee aan te komen in de wereld van de 'echte kunst'. Zodra je meldt dat je met glas werkt, worden deuren in je gezicht dichtgesmeten. Want van decoratieve, allesbehalve vernieuwende vazen, poppetjes, schalen en artistiek bedoelde plasticen – dat is immers wat men vermoedt in het portfolio van de glaskunstenaar – hebben we er inmiddels genoeg op deze wereld. Jehoshua Rozenman ervaart aan den lijve hoe het vooroordeel over zijn materiaal leeft. Tot hij zijn robuuste glazen beelden toont, die velerlei associaties oproepen, behalve die van glas.

Kunstenaar Jehoshua Rozenman gefascineerd door kwetsbaarheid en vergankelijkheid van materiaal

Insectmachines van

TEKST RITS DE WIT
FOTO'S YVES PATERNOSTER

Jehoshua Rozenman (Tel Aviv, 1955), al decennia actief als kunstenaar, werkt sinds enkele jaren met glas. Antiglos is eigenlijk een betere kwalificatie, vindt hij, want hij mag dan een basistechniek hanteren die hij middels een traditionele cursus onder de knie kreeg, wat hij vooral niet doet is zich 'aan de regels houden'. En dat is te zien. In zijn atelier in Amsterdam staan geen sierlijke, gladde, veelkleurige vazen, maar objecten die doen denken aan machines, gebouwen, insecten en/of karkassen, ongeschijnlijk vervaardigd uit brons, epoxy of verbrand aluminium. Je denkt niet aan glas, terwijl het dat wel is – soms gecombineerd met hout of hars. Rozenman raakte in Amerika, in een museum voor glaskunst, geboeid door het materiaal. "Niet door wat ik daar allemaal zag uitgesteld. Ik heb totaal geen belangstelling voor traditionele decoratieve glaskunst", benadrukt hij. "Maar er was een studio waarin glazen objecten

vervaardigd werden. Daar werd ik gegrepen. Door de ceremonie van het gieten, de warmte, de energie en kwetsbaarheid van het materiaal. Weer terug in Amsterdam gaf ik me op voor een glascursus. Het blazen van glas stond me direct tegen. Ik zag de clichés, de vazen en de schalen, direct om me heen ontstaan. Maar het gieten, daaraan raakte ik onmiddellijk verknocht. De tweede dag vond ik het nog fantastischer. Ik wist acuut dat ik hiermee zelf aan de slag wilde, in mijn eigen atelier. "Weet je het wel zeker?" vroeg de leraar. "Het nogal een investering, namelijk." Ik wist het honderd procent zeker. Ik schafte een oven aan en na een maand was mijn atelier klaar." Wat Rozenman daar sindsdien doet ontstaan is de regelrechte nachtmerrie voor de ambachtelijke glaskunstenaar, voor wie producten met belletjes, scheurtjes, krasjes, breukvlakken, gipsrestjes en andere 'foutjes' als faliekant mislukt gelden. Voor Rozenman juist niet. Het kan hem niet schelen hoe lang een beeld in de oven moet

**'Als iemand zegt:
wat is dit mooi,
denk ik: sorry!'**

antiglas

staan; hij probeert van alles uit, en als het barst, barst het. Zo haalde hij zijn eerste glasproject, een hoofd, dat – vanwege zijn omvang – officieel drie maanden verhit zou moeten worden, er na zeven dagen alweer uit, en was blij verrast met het resultaat. Maar hij doet méér wat haaks staat op de wetten van de conventionele glasmaker. Wijzend op een van zijn werken: "Hieraan ben ik een hele dag bezig geweest om met een tang en een hamertje stukken glas weg te halen. En deze dunne staafjes, dat zijn de kanalen (waardoor je het glas in de mal naar binnen giet, red.), die je officieel natuurlijk moet weghalen, maar die hier in het beeld geïntegreerd zijn in en er iets wezenlijks aan toevoegen."

Waarom glas, als het er niet als glas mag uitzien? Rozenman: "Het hoeft er niet als glas uit te zien. Dat interesseert me namelijk niet. Glas is voor mij een middel, geen doel. Ik ben geen glaskunstenaar – een kunstenaar

die objecten maakt van deeg is immers ook geen bakker – maar het materiaal daagt me uit om er juist iets totaal anders mee te doen. De ultieme vergankelijkheid, een thema dat in al mijn werk terugkomt, boeit me. Glas is zo kwetsbaar; als het valt breekt het en blijft er niets van over, terwijl het voor hetzelfde geld duizend jaar intact blijft. Mijn beelden zien er heel sterk en robuust uit, terwijl ze in werkelijkheid zo fragiel zijn; die illusie intrigeert me. Ik maak gebruik van de handicap – en daarmee de kracht – van het materiaal, kwetsbaarheid, en speel daarmee door – bijvoorbeeld – het gewicht bóven in het beeld te plaatsen, of uit het lood. Als je met brons werkt is dat geen enkel probleem, met glas wordt het spannend. En vergt het een hoop berekening. Het is steeds een kwestie van balans, zoals alles in het leven een zoektocht naar balans is." Het 'machinale' karakter van zijn werk verwijst overigens niet minder naar het leven, naar de mens. Jehoshua: "Wij zijn feitelijk ook

machines, van vlees en bloed weliswaar, en machines werken als mensen zonder ziel. Machineonderdelen en hun processen zijn bijna altijd gebaseerd op functies van het menselijk – of dierlijk – lichaam. Ik tracht steeds, naast het machinale, ook het organische gestalte te geven."

Tot Rozenmans verbazing loopt de verkoop van zijn glasbeelden vanaf het gereed komen van zijn eerste werk uitstekend. "Het gewone publiek dat van glaswerk houdt, is dit niet gewend. Bij verzamelaars van beeldende kunst valt het kennelijk goed. Ze vinden het fantastisch, mooi, hoewel ánders mooi. Als iemand zou zeggen: 'wat is dit mooi', zou ik denken: mooi!? Sorry, maar dan heb ik de plank finaal misgeslagen! Nee, er moet iets anders zijn wat de belangstelling triggert. En dat staat haaks op wat mensen bij het materiaal schijnen te vermoeden. Als ik zeg dat ik beelden maak van glas, zie je negen van de tien verzamelaars en galeriehouders

met hun ogen draaien. Zonder iets gezien te hebben zijn ze al geneigd af te haken. Glas zit kennelijk per definitie in de 'decoratieve hoek'. Al had ik gezegd: ik maak drollen van glas, dan nog zou het 'te decoratief' zijn. Maar zou ik beweren dat mijn werk uit stront is gemaakt, dan was er niets aan de hand geweest. Het mooie is wel dat het een shock teweegbrengt als mensen 'glas' horen en vervolgens mijn werk zien. Dan blijkt het vooroordeel juist een extra krachtbron."

Jehoshua woont momenteel met man Boris Dittrich in New York, waar hij inmiddels ook een atelier en een oven ter beschikking heeft. Toch werkt hij het liefst in Amsterdam, waar hij zich in periodes van zo'n vijf weken steeds gestimuleerd voelt om zich 'lekker ouderwets' terug te trekken en 'door te werken' voor het vertrek naar de States weer voor de deur staat.

Ambities om door te breken in New York – de droom van vele kunstenaars – heeft Jehoshua niet of nauwelijks. "Behalve het feit dat ik nog niet weet hoelang ik er zal blijven, moet je voor succes in New York de juiste mentaliteit hebben. Je moet bereid zijn desnoods te beginnen in een piepkleine, slechte galerie, als je maar kunt zeggen dat je in New York exposeert. Je moet positief zijn, koste wat het kost, al gaat het nog zo abominabel. Als je andermans werk klote vindt, moet je kunnen zeggen: 'it's so... cute'. Mijn god, dat kan ik niet. En voel ik niet. Ik wil, als ik exposeer, een goede tentoonstelling in een goede galerie. En die zijn er niet zoveel: het gros is ultracommercieel. Ik heb wel contacten daar die me willen introduceren, en er is ook belangstelling. Maar het is nu een slechte tijd, galeriën willen zich niet committeren aan nieuwe kunstenaars omdat ze momenteel niks verkopen. Ik verkeer, in tegenstelling tot vele kunstenaars in New York die hun leven lang al oberen of poetsen in restaurants in afwachting van hun grote doorbraak, in de gelukkige omstandigheid dat ik er niet naartoe ben gekomen om het te maken. Héérlijk. In Nederland gaat het heel goed, en daar ben ik heel blij mee."

Jehoshua Rozenman, beelden van glas, expositie 7 mei tot en met 13 juni in Museum Jan van der Togt, Dorpsstraat 50, Amstelveen. Zie jehoshuarozenman.com

Thomas Mann door zwiepende lens

"Wij zijn Buddenbrooks. Wij mogen ons persoonlijke geluk niet najagen." Met deze twee zinnen, gesproken door hoofdpersonage Jean Buddenbrooks, kunnen de zevenhonderdvijftig bladzijden van de Duitstalige klassieker *Buddenbrooks – Verfall einer Familie* het best samengevat worden. Van de auteur Thomas Mann kunnen minstens zoveel bladzijden geschreven worden. Naast Buddenbrooks was vooral *Der Tod in Venedig* pikant omdat dit boek uitgebreid de ongelukkige liefde beschrijft van een volwassen man voor een bloedmooie jongen. Persoonlijk koesterde Mann dezelfde – verboden – homoseksuele gevoelens. Die waren des te meer beladen doordat zijn zoon Klaus beduidend minder moeite had met zijn eigen homoseksualiteit. Vooral voor jongeren die geen tijd en zin hebben om het lijvige boekwerk helemaal uit te lezen, heeft de Duitse regisseur Heinrich Breloer een speelfilm van Buddenbrooks gemaakt. In het Lübeck van het midden van de negentiende eeuw volgen wij Jean en Bethsy Buddenbrook en hun kinderen, een koopmansfamilie

die in de graanhandel fortuin heeft gemaakt. In de harde wereld van de handel is het privéleven ondergeschikt aan het voortbestaan van de zaak. Een lot dat de Buddenbrook-

kinderen aan den lijve ondervinden. Tijdens een zakenreis naar Amsterdam krijgt zoon Thomas aardigheid in de Nederlandse Gerda, maar moet hij toezien hoe een eventueel huwelijk met haar op een heuse handelstransactie uitloopt waarbij de bedragen hem om de oren vliegen. Somberder is het gesteld met dochter Antonia die een zwak heeft voor de leuke Morten, de blonde eenvoudige zoon van de havenloods, maar zo goed als uitgehuwelijkt wordt aan kwijlebal Grünlich, een meer lucratieve partij voor de Buddenbrooks.

Deze verfilming van Buddenbrooks probeert binnen tweeënehalf uur het lange verhaal met die ene, herhaaldelijk bewezen boodschap te vertellen. Deze versie is rijk aan historische kostuums, interieurs en exterieurs, maar wil vooral eigentijds zijn. Daartoe dienen de trendy haardracht van de jongemannen, de kort afgemeten scènes en de razendsnelle camerabewegingen. Maar terwijl Nederlanders zich na anderhalf uur nog kunnen vermaken met de prestaties van landgenoten Fedja van Huêt, Krijn ter Braak en Cas Enklaar, is het de vraag of de nieuwe doelgroep, als de boodschap inmiddels is overgekomen, zich nog een uur lang laat amuseren met een zwiepende camera.

FRANS P. WOLLRABE

Buddenbrooks, vanaf 9 april